

Op de voordracht van Onze Minister voor Medische Zorg van *P.M. (datum)*, nr. *P.M.*;

Gelet op de artikelen 1, tweede lid, en 3, eerste lid, onderdeel b, van de Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 en artikel 9, eerste lid, onderdeel b, van de Wet toelating zorginstellingen;

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van *P.M. (datum)*, nr. *P.M.*);

Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Medische Zorg van *P.M. (datum)*, nr. *P.M.*;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder 'wet': Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018

Artikel 2

De wet is niet van toepassing op de volgende instellingen:

- a. instellingen die onderdeel zijn van de militair geneeskundige dienst, bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel f, van de Militaire Ambtenarenwet 1931, tenzij zij zorg verlenen waarop aanspraak bestaat ingevolge artikel 3.1.1 van de Wet langdurige zorg of ingevolge een zorgverzekering als bedoeld in artikel 1, onderdeel d, van de Zorgverzekeringswet;
- b. inrichtingen als bedoeld in de Penitentiaire beginselenwet, inrichtingen voor verpleging van ter beschikking gestelden als bedoeld in de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden en justitiële jeugdinrichtingen als bedoeld in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen;
- c. gemeentelijke gezondheidsdiensten als bedoeld in artikel 14 van de Wet publieke gezondheid alsmede gemeenten die zelf jeugdgezondheidszorg of ouderengezondheidszorg op grond van die wet verlenen;
- d. apotheken als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel oo, van de Geneesmiddelenwet;
- e. instellingen waar cliënten verblijven en die worden bekostigd uit een persoonsgebonden budget, indien het bestuur van die instelling uitsluitend bestaat uit de vertegenwoordigers van de cliënten die in die instelling verblijven;
- f. instellingen die uitsluitend de volgende zorg verlenen:
 - 1° afnemen van bloed of weefsel ten behoeve van onderzoek en het verrichten van dat onderzoek;
 - 2° uitvoeren van zwangerschapsecho's;
 - 3° doen van bevolkingsonderzoek als bedoeld in artikel 1 van de Wet op het bevolkingsonderzoek;
 - 4° verrichten van medische keuringen voor andere doeleinden dan het nemen van een beslissing over de vraag of, en zo ja welke, zorg moet worden verleend;
 - 5° verlenen van eerste hulp bij ongelukken tijdens evenementen;
 - 6° verlenen van zorg door optometristen, orthoptisten of audiciens;
 - 7° vervoer van een cliënt als bedoeld in de artikelen 3.1.1, eerste lid, onderdeel f, en 11.1.5 van de Wet langdurige zorg, anders dan ambulancezorg als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel d, van de Tijdelijke wet ambulancezorg;
 - 8° schoonhouden van de woonruimte van een cliënt;
 - 9° verstrekken van eten en drinken;
 - 10° verstrekken van kleding verband houdende met het karakter en de doelstelling van de instelling; of
 - 11° leveren van roerende voorzieningen of mobiliteitshulpmiddelen als bedoeld in artikel 3.1.1, eerste lid, onderdeel a, onder 3°, onderscheidenlijk onderdeel e, van de Wet langdurige zorg.

Artikel 3

Een instelling als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onderdeel b, van de wet hoeft eerst een cliëntenraad in te stellen als bij de instelling in de regel meer dan vijftientig natuurlijke personen zorg verlenen en de door die instelling verleende zorg niet bestaat uit:

- a. zorg door medische specialisten;
- b. persoonlijke verzorging, begeleiding of verpleging.

Artikel 4

Het Uitvoeringsbesluit WTZi wordt als volgt gewijzigd:

1. In artikel 2.1, derde lid, wordt "zijn de artikelen 6.1 en 6.2 van dit besluit niet van toepassing" vervangen door "is artikel 6.1 van dit besluit niet van toepassing".
2. Artikel 6.2 vervalt.

Artikel 5

Dit besluit treedt in werking op het tijdstip waarop de wet in werking treedt.

Artikel 6

Dit besluit wordt aangehaald als: Besluit Wmcz 2018.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

De Minister voor Medische Zorg,

Bruno Bruins

Nota van toelichting

Algemeen

De Wet medezeggenschap cliënten zorginstellingen 2018 (hierna: Wmcz 2018) regelt dat een instelling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (hierna: Wkkgz) een cliëntenraad in moet stellen die de gemeenschappelijke belangen van de cliënten behartigt.

De hoofdregel van de Wmcz 2018 is dat een instelling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wkkgz een cliëntenraad moet instellen indien bij de instelling in de regel meer dan tien natuurlijke personen zorg als bedoeld in de Wkkgz verlenen (artikel 3, eerste lid, en onderdeel a).

Op twee manieren kan bij algemene maatregel van bestuur (hierna: amvb) van deze hoofdregel worden afgeweken.

Ten eerste regelt de Wmcz 2018 dat bij amvb wordt bepaald op welke vormen van zorg of categorieën van instellingen deze wet niet van toepassing is, gezien de wijze waarop de zorg wordt verleend, het doel van de zorg of de relatie tussen de cliënt en de instelling (artikel 1, tweede lid, Wmcz 2018). Deze bepaling is opgenomen omdat voor bepaalde vormen van zorg of instellingen die onder de Wkkgz vallen, de in de Wmcz 2018 opgenomen medezeggenschapsregels minder relevant zijn. In artikel 2 van deze amvb wordt geregeld op welke instellingen de Wmcz 2018 niet van toepassing is.

Een tweede uitzondering op de hierboven genoemde hoofdregel is dat instellingen¹ waarin cliënten niet gedurende ten minste een etmaal kunnen verblijven (hierna: ambulante instellingen) en die bij amvb aan te wijzen zorg verlenen, pas een cliëntenraad hoeven in te stellen indien bij die instelling in de regel meer dan vijftientig natuurlijke personen zorg verlenen (artikel 3, eerste lid, onderdeel b, Wmcz 2018). In artikel 3 van deze amvb wordt uitvoering gegeven aan de voornoemde delegatiegrondslag tot het aanwijzen van vormen van (ambulante) zorg waarvoor de verhoogde drempel van meer dan vijftientig zorgverleners geldt.

Opgemerkt wordt dat deze amvb uiteraard alleen betrekking kan hebben op instellingen die ingevolge artikel 1, eerste lid, van de Wmcz 2018 onder de reikwijdte van die wet vallen. Alvorens de desbetreffende bepalingen van deze amvb toe te lichten, wordt daarom voor een goed begrip eerst in hoofdlijnen de reikwijdte van de Wmcz 2018 toegelicht.

De Wmcz 2018 is van toepassing op *instellingen als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wkkgz die zorg als bedoeld bij of krachtens de Wkkgz verlenen* (artikel 1, eerste lid, onderdelen c en f, Wmcz 2018).

Instelling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wkkgz

Onder een instelling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, van de Wkkgz wordt verstaan: een rechtspersoon die bedrijfsmatig zorg verleent, een organisatorisch verband van natuurlijke personen die bedrijfsmatig zorg verlenen of doen verlenen, alsmede een natuurlijke persoon die bedrijfsmatig zorg doet verlenen. Van belang is dat, anders dan in artikel 1, vijfde lid, van de Wkkgz, in de Wmcz 2018 geen uitzondering wordt gemaakt voor instellingen die binnen het kader van de binnen een andere instelling verleende zorg een deel van die zorg verlenen. Dit betekent dat zodanige instellingen niet onder de reikwijdte van de Wkkgz vallen, maar wel onder de reikwijdte van de Wmcz en dus ook onder de bepalingen van de onderhavige amvb.

Zorg als bedoeld bij of krachtens de Wkkgz.

Onder 'zorg' wordt in de Wkkgz verstaan: Wlz-zorg, Zvw-zorg en andere zorg. Voor een nadere invulling van deze begrippen wordt verwezen naar de begripsomschrijvingen in artikel 1, eerste lid,

¹ Het gaat hier uiteraard alleen om instellingen die onder de reikwijdte van de Wmcz 2018 vallen.

van de Wkkgz. In dit verband is van belang dat krachtens artikel 1, derde lid, van de Wkkgz, die wet niet van toepassing is op een aantal specifieke vormen van zorg. Op grond van het op laatstgenoemde bepaling gebaseerde artikel 2.1 van het Uitvoeringsbesluit Wkkgz, is de Wkkgz niet van toepassing op het ter hand stellen van een UAD-geneesmiddel of een AV-geneesmiddel als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdelen t en u, van de Geneesmiddelenwet, hulpmiddelenzorg als omschreven in artikel 2.9 van het Besluit zorgverzekering en vervoer als omschreven in de artikelen 2.5, eerste lid, onder e en f, 2.14 en 2.15 van het Besluit zorgverzekering. Deze vormen zijn derhalve geen zorg als bedoeld bij en krachtens de Wkkgz en vallen daarmee buiten de reikwijdte van de Wmcz 2018 en de onderhavige amvb.

Regeldruk

Deze amvb leidt tot een verlaging van de regeldruk. Er zijn beperkte (eenmalige) kennisnamekosten verbonden aan deze amvb. Tegelijkertijd worden in deze amvb instellingen uitgesloten van de reikwijdte van de Wmcz 2018 dan wel pas verplicht om bij een hogere drempel (vijfentwintig personen die zorg verlenen in plaats van tien) een cliëntenraad in te stellen. Daarmee beperkt deze amvb de structurele regeldruk voor bepaalde categorieën van instellingen.

Artikelsgewijs

Artikel 2

In dit artikel wordt een aantal categorieën van instellingen die gezien artikel 1, eerste lid, van de Wmcz 2018 onder de reikwijdte van de Wmcz 2018 zouden vallen, uitgezonderd van de toepassing van die wet.

Alvorens wordt ingegaan op de verschillende categorieën van instellingen die in het onderhavige artikel worden uitgezonderd van de toepassing van de Wmcz 2018 wordt het volgende opgemerkt. Bij de mondelinge behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede kamer is aan de orde geweest of het niet logisch zou zijn om voor een medisch-specialistisch bedrijf binnen een ziekenhuis een uitzondering te maken op de plicht een cliëntenraad in te stellen. Een dergelijke uitzondering zou bewerkstelligen dat medische specialisten die zich binnen de muren van het ziekenhuis hebben georganiseerd in een afzonderlijke rechtspersoon of maatschap, niet gehouden zijn ook een cliëntenraad in te stellen naast de cliëntenraad van het ziekenhuis.

Nadeel evenwel is dat in dat geval over besluiten van het medisch-specialistisch bedrijf zelf geen medezeggenschap wordt geboden aan de cliënt. De cliëntenraad van het ziekenhuis kan het ziekenhuis dan enkel adviseren met het medisch-specialistisch bedrijf in gesprek te gaan, maar voor de besluiten van het medisch specialistisch bedrijf gelden in dat geval niet de in de Wmcz 2018 geregelde advies- en instemmingsrechten. Om die reden is in artikel 2 geen uitzondering gemaakt voor het medisch specialistisch bedrijf. In de praktijk hoeft dit echter niet tot onnodige lasten te leiden; het is gezien de verwevenheid van het ziekenhuis en het interne medisch-specialistisch bedrijf mogelijk om een 'personele unie' te maken van de cliëntenraad van het ziekenhuis en de cliëntenraad van het medisch-specialistisch bedrijf; de cliëntengroepen zijn immers dezelfde. Daarmee wordt voldaan aan de wettelijke voorwaarde dat een zodanige cliëntenraad redelijkerwijs representatief is te achten voor de cliënten van het ziekenhuis en van het medisch-specialistisch bedrijf. Het medisch-specialistisch bedrijf moet dan wel een medezeggenschapsregeling opstellen – die in grote lijnen overeenkomt met die van het ziekenhuis – en de toegang tot een commissie van vertrouwenslieden regelen. Ook geldt het recht van enquête met betrekking tot het medisch-specialistisch bedrijf.

Onderdeel a

Dit onderdeel strekt ertoe instellingen die onderdeel zijn van de militaire geneeskundige dienst en uitsluitend zorg verlenen aan militairen uit te zonderen van de reikwijdte van de Wmcz 2018.

Reden voor het uitzonderen van deze militaire instellingen is dat de zorgverlening in dergelijke instellingen plaatsvindt in een werkgever-werknemer relatie waarop het Besluit medezeggenschap defensie van toepassing is. De Wmcz 2018 blijft wel van toepassing op instellingen die naast de zorg aan militairen, tevens zorg verlenen waarop aanspraak bestaat ingevolge de Wet langdurige zorg (Wlz) of de Zorgverzekeringswet (Zvw). In die instellingen wordt niet alleen zorg verleend aan militairen maar ook aan burgers. Het gaat hierbij om het Militair revalidatiecentrum te Doorn en de militaire geestelijke gezondheidszorg. Gezien het feit dat in die instellingen sprake is van een langdurige relatie tussen zorgverlener en ook niet-militaire patiënten is het aangewezen deze instellingen wel onder de reikwijdte van de Wmcz 2018 te laten vallen.

Onderdeel b

Onderdeel b strekt ertoe om justitiële inrichtingen waarop de Penitentiaire beginselenwet, de Beginselenwet verpleging ter beschikking gestelden of de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen van toepassing is, uit te sluiten van de reikwijdte van de Wmcz 2018. Hierdoor blijft de bestaande situatie in stand. De zorgverlening in deze inrichtingen vindt niet alleen plaats in een zorgverlener-patiënt relatie, maar ook in een relatie van overheid tot justitiabele. Daarbij rust op de overheid een zorgplicht, waarbij de justitiabele toegang tot medische zorg heeft die gelijkwaardig is aan de gezondheidszorg in de vrije maatschappij en die daarnaast past binnen de beperkingen van een justitiële setting. De hiervoor genoemde justitiële beginselenwetten kennen daarom eigen regelingen voor medezeggenschap. Dit houdt verband met de bijzondere positie van justitiabelen, die in belangrijke mate afhankelijk zijn van de door of namens de justitiële inrichtingen geboden zorg, en met het feit dat de Minister van Justitie en Veiligheid eindverantwoordelijkheid draagt voor de gang van zaken in deze inrichtingen en dus ook voor de aldaar verleende zorg. De regelingen vormen een *lex specialis* ten opzichte van de medezeggenschapsregelingen in de reguliere zorgwetgeving. Door in de op te stellen amvb een uitzondering op te nemen voor justitiële inrichtingen wordt dit geëxpliciteerd.

Onderdeel c

Gemeenten of (regionale) gemeentelijke gezondheidsdiensten² (hierna: GGD) die in het kader van de Wet publieke gezondheid (hierna: Wpg) vormen van zorg verlenen worden eveneens uitgezonderd van de reikwijdte van de Wmcz 2018. De zorg die wordt verleend in het kader van de Wpg wordt veelal verleend door een GGD, maar in uitzonderingsgevallen door de gemeentelijke organisatie zelf. De algemene taken die behoren tot de publieke gezondheidszorg zijn uiteenlopend van aard en vooral gericht op preventie, voorlichting en vaccinaties. Vanwege de diversiteit van deze taken en omdat de verantwoordelijkheid voor de lokale invulling en uitvoering van deze taken bij (samenwerkende) gemeenten is gelegd, acht ik een algemene verplichting voor de GGD om medezeggenschap op grond van de Wmcz 2018 te organiseren minder op zijn plaats en laat ik de beslissing over de invulling van de medezeggenschap over aan de lokale besturen.

Onderdeel d

Dit onderdeel zondert apotheken uit van toepassing van de Wmcz 2018. De zorg van apothekers bestaat doorgaans uit zeer korte contactmomenten tussen apotheek en cliënten en richt zich met name op medicatiebeleid en productzorg en niet op behandelen, verzorgen of verplegen van cliënten.

Onderdeel e

Dit onderdeel strekt ertoe om instellingen waar cliënten verblijven en die worden bekostigd uit een persoonsgebonden budget buiten de reikwijdte van de Wmcz 2018 te houden, maar alleen indien het bestuur van die instelling uitsluitend bestaat uit de vertegenwoordigers van de cliënten die in

² De colleges van burgemeester en wethouders die behoren tot een regio als bedoeld in de Wet veiligheidsregio's zijn op grond van artikel 14 van de Wpg gehouden tot het treffen van een gemeenschappelijke regeling voor de instelling en instandhouding van een regionale gezondheidsdienst in die regio; het daartoe ingestelde openbaar lichaam wordt ingevolge artikel 14 Wpg aangeduid als gemeentelijke gezondheidsdienst.

die instelling verblijven³. Omdat het bestuur van dergelijke wooninitiatieven wordt gevormd door de (wettelijke) vertegenwoordigers van de cliënten, is de zeggenschap van cliënten op zich al goed verankerd; de relatie tussen de cliënten en de instelling is in deze constructie zodanig dat een verplichte cliëntenraad daarbij tot onnodige regeldruk zou leiden.

Indien echter het bestuur van en dus de zeggenschap over een dergelijke instelling niet volledig bij de vertegenwoordigers van de cliënten ligt, en er dus andere belangen dan cliëntenbelangen mee kunnen gaan spelen, dan vallen dergelijke wooninitiatieven wel onder de reikwijdte van de Wmcz 2018.

Onderdeel f

Dit onderdeel strekt ertoe om instellingen uit te sonderen die uitsluitend de in dit onderdeel omschreven vormen van zorg verlenen. Als een instelling daarnaast ook andere diensten verleent die niet uit zorg in de zin van de Wkkgz bestaat, valt een instelling onverminderd onder de uitzondering van onderdeel f; de instelling verleent dan immers nog steeds uitsluitend 'zorg' als omschreven in dit artikelonderdeel. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat, als een instelling meerdere van de in onderdeel f genoemde vormen van zorg levert, die instelling eveneens onder de uitzondering van onderdeel f valt.

Het gaat in onderdeel f veelal om zorg met korte en vaak eenmalige contactmomenten, terwijl de diensten vaak niet zijn gericht op het behandelen, verplegen of verzorgen van cliënten.

1. Het gaat in dit subonderdeel niet alleen om het afnemen van bloed of weefsel voor wetenschappelijk onderzoek, maar ook om het afnemen van bloed of weefsel en het daaropvolgende onderzoek om te kunnen bepalen of bepaalde zorg moet worden verleend (zoals bloedonderzoek). Voor zover dergelijk onderzoek wordt gedaan door zelfstandig werkende laboratoria die alleen deze zorg verlenen, vallen deze laboratoria niet onder de Wmcz 2018 gezien de beperkte relatie tussen de cliënt en de instelling en het feit dat de diensten niet gericht zijn op het behandelen, verplegen of verzorgen van cliënten. Voor zover een laboratorium echter deel uitmaakt van de bredere diensten van bijvoorbeeld een ziekenhuis, geldt de uitzondering niet en richt de voor het ziekenhuis ingerichte medezeggenschap op grond van de Wmcz 2018 zich uiteraard ook op het laboratorium.
2. Instellingen waarin de zorg beperkt blijft tot het uitvoeren van zwangerschapsecho's worden uitgezonderd van de reikwijdte van de Wmcz 2018. Het gaat hierbij om de situatie waarin het onderzoek wordt uitgevoerd door zelfstandig werkende centra; in dat geval is veelal sprake van een gering aantal contacten terwijl ook geen sprake is van het behandelen, verplegen of verzorgen. Indien echter het uitvoeren van zwangerschapsecho's deel uitmaakt van de bredere diensten van bijvoorbeeld een verloskundigenpraktijk, prenataal centrum of een ziekenhuis, zijn de diensten van de instelling niet beperkt tot deze activiteiten en is de onderhavige uitzondering niet van toepassing. In dat geval moet de voor die praktijk of dat ziekenhuis ingerichte medezeggenschap op grond van de Wmcz 2018 zich uiteraard ook richten op de uitvoering van de zwangerschapsecho's.
3. Instellingen die zich toeleggen op het doen van bevolkingsonderzoek als bedoeld in artikel 1 van de Wet op het bevolkingsonderzoek, worden eveneens uitgezonderd. De bekendste bevolkingsonderzoeken als bedoeld in de Wet op het bevolkingsonderzoek zijn de preventieve onderzoeken naar borstkanker, baarmoederhalskanker en darmkanker. Het gaat hierbij om incidentele en kortdurende contacten met cliënten en het doel van dergelijke vormen van zorg ligt buiten het behandelen, verplegen of verzorgen van cliënten zodat de in de Wmcz 2018 opgenomen medezeggenschapsregels minder van belang zijn voor de instellingen die uitsluitend deze zorg verlenen.

³ Met dit onderdeel wordt ook uitvoering gegeven aan de motie Dik-Faber en Kerstens; Kamerstukken II 2018/19, 34 858, nr. 41

4. Ingevolge dit subonderdeel worden instellingen die zich toeleggen op het verrichten van medische keuringen voor andere doeleinden dan het nemen van een beslissing over de vraag of, en zo ja welke, zorg moet worden verleend, uitgezonderd. Het gaat dan om bijvoorbeeld keuringen om vast te stellen of iemand geschikt is voor een bepaalde baan, om na te gaan of bepaalde arbo-maatregelen genomen moeten worden, voor een uitkering, voor een arbeidsongeschiktheids- of levensverzekering of voor een rijbewijs. Hierbij is sprake van korte en vaak eenmalige contacten tussen de instelling en de cliënt, terwijl het doel van dergelijke vormen van zorg ligt buiten het behandelen, verplegen of verzorgen van cliënten. Hierom zijn de in de Wmcz 2018 opgenomen medezeggenschapsregels minder van belang voor de instellingen die uitsluitend deze zorg verlenen. Instellingen die zich (tevens) toeleggen op medisch onderzoek ten behoeve van diagnose of behandeling (bijvoorbeeld inspanningstests om de conditie van het hart vast te stellen) vallen wel onder de reikwijdte van de Wmcz 2018.
5. Organisaties die zich toeleggen op het verzorgen van eerste hulp bij ongelukken (ehbo), tijdens festivals, concerten, sportwedstrijden en dergelijke, leveren wel zorg zoals bedoeld in de Wkkgz, maar gezien de veelal eenmalige contactmomenten ligt formele medezeggenschap daarbij niet voor de hand.
6. In winkels die zijn gespecialiseerd in de verkoop van brillen en gehoorapparaten, zijn vaak optometristen, orthoptisten of audiciens in dienst. Hun contacten met de cliënten zijn veelal beperkt en kortdurend terwijl geen sprake is van behandelen, verplegen of verzorgen. Dergelijke winkels hoeven geen cliëntenraad in te stellen. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat dit anders ligt voor een audiologisch centrum. In een zodanig centrum is de zorg niet beperkt tot de zorg door audiciens; in een audiologisch centrum wordt in geval van ingewikkelde gehoorproblematiek en meestal na verwijzing door een consultatiebureauarts of een kno-arts het gehoor van een cliënt door een gespecialiseerd multidisciplinair team onderzocht. Het onderzoek richt zich op het verloop van het spraak- en taalontwikkelingsproces en in het bijzonder de gehoor- en mondfuncties, het taalbegrip en de wijze van communiceren.
7. Op grond van dit subonderdeel worden organisaties die uitsluitend 'zorg' leveren die bestaat uit het vervoer van een cliënt, anders dan per ambulance als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel d, van de Tijdelijke wet ambulancezorg, uitgesloten van de reikwijdte van de Wmcz 2018. Reden hiervoor is dat bij vervoer, anders dan ambulancevervoer, geen sprake is van het behandelen, verplegen of verzorgen. Het gaat in dit subonderdeel onder meer om het vervoer of taxivervoer van en naar de dagbesteding die wordt gefinancierd op grond van de Wlz. In dit verband wordt opgemerkt dat op grond van de Zvw gefinancierd vervoer, anders dan ambulancevervoer, ingevolge artikel 2.1 van het Uitvoeringsbesluit Wkkgz reeds is uitgesloten van de reikwijdte van de Wmcz 2015 en om die reden hier niet hoeft te worden uitgezonderd.
8. tot en met 11. Schoonmaak, het verstrekken van eten, drinken en kleding alsmede het leveren van bepaalde roerende voorzieningen of mobiliteitshulpmiddelen kunnen alle onderdeel vormen van het verstrekkingenpakket op grond van de Wlz en zijn daarmee onderdeel van het begrip 'zorg' als bedoeld in de Wkkgz. Als instellingen zich beperken tot alleen het aanbieden van deze diensten – die niet gericht zijn op het behandelen, verplegen of verzorgen en uitsluitend een ondersteunende rol ten behoeve van het zorgverleningsproces vervullen – vallen ze, gezien de aard van deze diensten, niet onder de reikwijdte van de Wmcz 2018. Voor zover ze echter deel uitmaken van het totale dienstenpakket van bijvoorbeeld een ziekenhuis of verpleeghuis, is deze uitzondering niet van toepassing en zal de medezeggenschap op grond van de Wmcz 2018 zich uiteraard ook moeten richten op voornoemde diensten. Zorg die bestaat uit het verstrekken van hulpmiddelen die worden bekostigd op grond van de Zvw, hoeft niet te worden

uitgezonderd in subonderdeel 11, omdat die zorg ingevolge artikel 2.1 van het Uitvoeringsbesluit Wkkgz geen zorg is waarop de Wkkgz – en daarmee evenmin de Wmcz 2018- van toepassing is.

Artikel 3

Dit artikel heeft betrekking op een instelling als bedoeld in artikel 3, eerste lid, onderdeel b, van de Wmcz 2018⁴. Dit betreft een instelling waarin cliënten niet gedurende ten minste een etmaal kunnen verblijven (ook wel ambulante instelling genoemd). Op grond van artikel 3, eerste lid, onderdeel b, van de Wmcz 2018 geldt voor ambulante instellingen een hogere drempel voor het verplicht instellen van een cliëntenraad (te weten: als in de regel meer dan vijftientig natuurlijke personen zorg verlenen, in plaats van meer dan tien) indien zij bij amvb aangewezen zorg verlenen. In artikel 3 van deze amvb wordt ter uitvoering hiervan zorg aangewezen. Door alle door ambulante instellingen te verlenen zorg, met uitzondering van een beperkt aantal zorgvormen, aan te wijzen, wordt bewerkstelligd dat de hogere drempel geldt voor het merendeel van de zorg die in de praktijk vaak worden aangeduid als eerstelijnszorg⁵ alsmede voor zorg die wat impact op de cliënt betreft vergelijkbaar is met die eerstelijnszorg. Het gaat hierbij onder meer om instellingen als huisartspraktijken, verloskundige praktijken, kraamzorginstellingen, consultatiebureaus, fysiotherapiepraktijken, chiropractiepraktijken, audiologische centra, tandartspraktijken en praktijken van andere mondzorgverleners zoals mondhygiënist, orthodontisten en tandprothetic⁶ (voor zover in die instellingen geen zorg door medische specialisten wordt verleend).

Een uitzondering is gemaakt voor (ambulante) zorg door medische specialisten en voor (door een ambulante instelling verleende) persoonlijke verzorging, begeleiding en/of verpleging. Wat betreft de (ambulant verleende) persoonlijke verzorging, begeleiding en/of verpleging wordt het volgende opgemerkt. Het gaat hierbij om vormen van zorg die weliswaar door een ambulante instelling worden geleverd, maar waarbij hun cliënten in het algemeen flinke beperkingen hebben in hun dagelijks functioneren en de zorg een grote impact heeft op het dagelijks leven vanwege hun afhankelijkheid en zorgbehoefte. Hierbij is aandacht voor de mogelijkheden van het voeren van eigen regie door de cliënt belangrijk. Bij deze instellingen is in het algemeen dus sprake van groepen zeer kwetsbare cliënten. Voor die vormen van zorg is de drempel van meer dan tien personen die zorg verlenen meer aangewezen.

Bij zorg die (ambulant) door medisch specialisten wordt geleverd, is in het algemeen sprake van een grotere kennisachterstand van de patiënt, heeft de behandeling vaak een grotere impact en zijn de risico's van gezondheidsschade naar verhouding groter dan in de eerstelijnszorg. Deze aspecten tezamen impliceren dat de afhankelijkheid van de cliënt van de zorgverleners bij

⁴ Dit artikel is uiteraard alleen van toepassing op instellingen die ingevolge artikel 1, eerste lid, Wmcz 2018 onder de reikwijdte van die wet vallen en dus niet ingevolge artikel 2 van deze amvb zijn uitgesloten van de toepassing van die wet.

⁵ Onder het begrip 'eerstelijnszorg' wordt in de praktijk bedoeld op zorg die toegankelijk is zonder verwijzing. Op grond van artikel 14, tweede lid, van de Zvw is in elk geval voor de medisch specialistische zorg een verwijzing nodig; de medisch specialistische zorg wordt in de praktijk dan ook tweedelijns zorg genoemd. Daarnaast vloeit uit sommige afspraken tussen convenantspartijen (bijvoorbeeld de afspraken tussen NIP, LVVP, NVvP, GGZNederland, NVZ, LHV, NHG, VPH, InEen, V&VN en ZN over de verwijzing in de Geestelijke gezondheidszorg) of uit polisvoorwaarden van zorgverzekeraars voort dat voor bepaalde zorg een verwijzing nodig is. Omdat dit niet duidelijk is ingekaderd in regelgeving en ook in de tijd kan wijzigen, kan in deze amvb niet worden gekoppeld aan het begrip eerstelijnszorg. Ook zijn de termen eerstelijnszorg en verwijzing gekoppeld aan bekostiging op grond van de Zvw, terwijl voor de verplichting tot het instellen van een cliëntenraad de wijze van financiering niet relevant is.

⁶ Voor zover in die instellingen geen zorg door medische specialisten wordt verleend; in dat geval is de in onderdeel a opgenomen uitzondering van toepassing en wordt de grens van tien personen die zorg verlenen gehanteerd.

medische specialisten in het algemeen groter is en dat de lagere drempel van meer dan tien personen die zorg verlenen meer aangewezen is.

In het bijzonder voor de geestelijke gezondheidszorg betekent dit dat indien een ambulante instelling geestelijke gezondheidszorg verleent door onder meer een psychiater, die instelling verplicht is een cliëntenraad in te stellen als bij de instelling in de regel meer dan tien personen zorg verlenen, terwijl bijvoorbeeld een psychologenpraktijk pas verplicht is een cliëntenraad in te stellen als bij die praktijk meer dan vijftientig personen zorg verlenen. Dit is ook niet onlogisch omdat verwacht mag worden dat een instelling waaraan een of meer psychiaters zijn verbonden vaker te maken zal hebben met zwaardere en risicovollere psychische problematiek.

Artikel 4

In artikel 6.2 van het Uitvoeringsbesluit WTZi is voor cliëntenraden van bepaalde categorieën rechtspersonen het recht van enquête, bedoeld in afdeling 2 van titel 8 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, geregeld. Dit artikel is overbodig geworden, aangezien het recht van enquête wordt geregeld in artikel 12 van de Wmcz 2018.

De Minister voor Medische Zorg,

Bruno Bruins